

сутність та особливості методів навчання, але і зосередив увагу на впровадженні в навчальний процес модульно-тьюторського навчання.

Ключові слова. Педагог, науковець А. М. Алексюк, методи навчання, якість освіти, модульно-тьюторське навчання.

Бахмач Л. А. Идеи А. М. Алексюка по усовершенствованию методов обучения как залог повышения качества образования

Аннотация. В статье рассматривается вклад известного педагога А. М. Алексюка в совершенствование процесса обучения у высшем учебном заведении и повышении таким образом качества образования. А. М. Алексюк одним из первых педагогов-исследователей не только обосновал сущность и особенности методов обучения, но и сосредоточил внимание на внедрение в учебный процесс модульно-тьюторского обучения.

Ключевые слова. Педагог, ученый А. М. Алексюк, методы обучения, качество образования, модульно-тьюторское обучение.

Bakhmach Ludmila. The ideas of A.M.Aleksyuk for improving teaching methods as a guarantee of the quality of education

Annotation. The article deals with the contribution of educator A. M. Aleksyuk in the improvement of the learning process in higher education and increasing the quality of education. A.M. Aleksyuk was one of the first teachers and educators, who justified the nature and characteristics of teaching methods and focused on the introduction of module-tutor system in the educational process.

Anatoly not remain indifferent to the state of education of students, including systematically pursued in its environment lectures and conversations on issues of moral education. He not only led the preparation of dissertation research, but also spent a large organization, leadership, coordination of work related to the procedure obtaining academic degrees. He has supervised 25 candidates and doctors of pedagogical sciences. Each year through his hands held dozens of theses, abstracts, manuscripts, books and other research. He became involved in the protection of their publications or as the opponent, reviewer, gave feedback on behalf of leading organizations or reputable specialist that assessed applicants improvements and progress aiming Ukrainian pedagogical work.

Key words: teacher, teaching methods, educator, A. M. Aleksyuk, quality of education, module-tutor system.

УДК:159.937.22

ВИСІДАЛКО Н.Л.,

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СЕНСИТИВНОСТІ ПЕРЦЕПТИВНОЇ СФЕРИ І МОТИВАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СТУДЕНТА

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої освіти України особливої актуальності набуває проблема підвищення успішності навчально-професійної діяльності студентів.

Аналіз останніх публікацій досліджень. Дослідженню сприймання і перцептивної сфери суб'єкта приділяли увагу такі видатні вчені, як О.М. Леонт'єв, В.П. Зінченко, І.М. Сеченов, В.О. Барабаншиков, В.О. Ганзен, Ж. Пиаже, В.В. Клименко та інші. Проблемаам мотивації діяльності особистості присвячені роботи В.К. Вілюнаса, Дж. Аткинсона, Х. Хекхаузена, Д. Мак-Клеланда тощо.

Формування цілей статті. Отримані результати досліджень становлять безсумнівний інтерес для педагогів та психологів, однак, взаємозв'язок сенситивності перцептивних процесів і мотиваційних тенденцій студента є недостатньо вивченими, що є предметом нашого дослідження. Об'єкт – перцептивна сфера студента.

Виклад основного матеріалу. Роль відчуттів та сприймання у навчанні студентів набагато значуща ніж це прийнято вважати. Найбільш яскраво це пояснює В.П. Зінченко. Службова роль сприйняття маскує його істинну складність та реальні можливості.

Навчання студента є системою розв'язування задач, яка сприяє засвоєнню нового. Стан перцептивної сфери визначає можливості студента у сприйманні та розумінні задач, їх творчому розв'язанні, ефективності засвоєння нової інформації загалом.

Перцептивна сфера – сукупність перцептивних процесів актуального та завершеного актів сприйняття. В.О. Зайчук визначає, що це освоєний зміст, досвід, що є підставою для формування більш високого відношення до цілісних предметів. На думку В.В. Клименка, це діяльнісне утворення, в основі якого лежить рівень розвитку та спосіб організації систем чутливості у цілісність.

Підвищення стану чутливості до зовнішніх і внутрішніх стимулів у процесі діяльності ми визначаємо як сенситивність. Сенситивність перцептивних дій до задачі сприяє активності почуттів та переживань суб'єкта при взаємодії з нею. Сенситивність суб'єкта до задачі є найвищою мірою злиття із нею, де «Я» суб'єкта стає задачею, а задача – ним.

Сенситивність перцептивних процесів при розв'язанні задач свідчить, що студенти здатні виявляти у відомому, засвоєному матеріалі нове, невідоме. Такі досліджувані швидко сприймають та засвоюють новий матеріал під час навчання, оскільки їх перцептивні процеси активні та характерна висока побіжність образів. Ці образи більш чіткі та відповідні предмету задачі. Студенти з когнітивним дисонансом з оригінальними розв'язками та когнітивним дисонансом зі задачею повільніше засвоюють нове, долаючи спершу дезорганізуючі впливи нового матеріалу. Таким студентам властива, відповідно, середня та низька здатність до навчання [1;2;3].

У процесі навчально-професійної діяльності важливе значення належить мотивам і мотивації особистості. Визначається, що мотив – предмет потреби, який організовує та направляє діяльність суб'єкта. Це те, заради чого ставляться та досягаються цілі.

Мотивація – це спонування до дії, яка викликана внутрішніми та зовнішніми умовами. Перші виступають як спонука до задоволення потреби, яка співвідноситься з поставленими чи прийнятими цілями, другі – визначають виникнення, направленість та способи здійснення конкретних дій та здібності досягнення результату, що шукається. Мотивація виступає складним механізмом, який співвідносить вплив зовнішніх для особистості факторів діяльності з внутрішніми властивостями та можливостями людини як суб'єкта діяльності [5;6]

Мотивація визначає змістову вибірковість, тривалість та інтенсивність процесів мислення і сприймання, їх готовність до функціональної напруги; від особливостей мотивації залежить формування та виконання довільних дій, наполегливість у їх здійсненні та досягненні результатів [6].

Відомо, що саме в навчанні студентів вищого навчального закладу поштовхом до діяльності можуть в рівній мірі стати і бажання досягти успіху, і страх перед невдачею. Мотивація успіху, безсумнівно, носить позитивний

характер. При такій мотивації дії особистість спрямована на те, щоб досягти конструктивних, позитивних результатів. Особистісна активність тут залежить від потреби в досягненні успіху. А от мотивація остраху невдачі відноситься до негативної сфери. При даному типі мотивації особистість прагне перш за все уникнути осуду, покарання. Очікування неприємних наслідків - ось що визначає її діяльність. Ще нічого не зробивши, особистість вже боїться можливого провалу і думає, як його уникнути, а не як домогтися успіху [4].

Тривалі спостереження за студентами із зазначеної проблеми дозволяють намалювати узагальнений портрет цих двох типів мотивації, орієнтованих, відповідно, на успіх і на невдачу [4]. Студенти із мотивацією до успіху, зазвичай, активні й ініціативні. При зустрічі із перешкодами шукають способи їх подолання. Продуктивність діяльності і ступінь її активності в меншій мірі залежать від зовнішнього контролю. Відрізняються вони наполегливістю в досягненні мети, схильні планувати своє майбутнє на великі проміжки часу. Воляють брати на себе середні або ж злегка завищені цілі. Якщо ризикують, то обачливо. Зазвичай такі якості забезпечують сумарний успіх, істотно відмінний як від незначних досягнень при занижених зобов'язаннях, так і від випадкового везіння при завищених. При виконанні завдань проблемного характеру, а також в умовах дефіциту часу результативність діяльності, як правило, покращується. Схильні до сприйняття і переживання часу як «цілеспрямованого і швидкого». Привабливість завдання зростає пропорційно її складності. Особливо це проявляється на прикладі добровільних, а не нав'язаних ззовні зобов'язань. У разі ж невдалого виконання такого «нав'язаного» завдання його привабливість залишається тим не менш на колишньому рівні.

Мотивація остраху невдачі характерна тим, що студенти малоініціативні. Уникають відповідальних завдань, вишукують причини відмови від них. Ставлять перед собою невинуваті завищені цілі; погано оцінюють свої можливості. В інших випадках, навпаки, вибирають легкі завдання, які не потребують особливих трудових витрат. Вони переоцінюють свої успіхи, при виконанні завдань проблемного характеру, особливо в умовах дефіциту часу результативність діяльності погіршується, проявляють меншу наполегливість в досягненні мети (втім, нерідкі виключення). Схильні планувати своє майбутнє на менш віддалені проміжки часу, або, взагалі, уникають такого планування. У разі невдачі при виконанні будь-якого завдання його привабливість, як правило, знижується. Причому це відбуватиметься незалежно від того, "нав'язане" це завдання ззовні чи вибрано самим суб'єктом, хоча в кількісному відношенні щодо зниження привабливості в другому випадку (вибрав сам) може бути менш виражено, ніж у першому [4].

Висновки. Отже, у процесі навчально-професійної діяльності студента важливе місце належить сенситивності перцептивних процесів студента, яка визначає швидкість та ефективність розв'язання задач і засвоєння нового матеріалу загалом. Чутливість перцептивної сфери сприяє переживанню ситуації успіху студента при розв'язуванні задач зокрема і навчальній діяльності загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Висідалко Н.Л. Продуктивність професійного навчання/ Наталія Висідалко// Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – № 35 (59). с. 155-163.

2. Висідалко Н.Л. Особливості функціонування перцептивної сфери студентів під час розв'язування задач / Наталія Висідалко // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012. – № 38 (62). с. 191-198.

3. Висідалко Н.Л. Механізм формування когнітивного дисонансу перцептивної сфери студентів під час розв'язування задач / Н. Л. Висідалко // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2014. – Т. X. – Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 26. – С. 107–116

4. Дрозденко В. М. Прагнення до успіху та уникнення невдач як мотиви навчальної діяльності студентів вищого навчального закладу / В. М. Дрозденко. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Вип. 90 / Чернігівський нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка ; [голов. ред. М. О. Носко ; відп. ред. В. О. Дятлов]. - Чернігів : [б. в.], 2011– С .58-61.

5. Митина А.М. Зарубежные исследования учебной мотивации взрослых/ А.М. Митина // Вестник Московского ун-та. – Сер.14. Психология, 2004. – №2. – с. 56-65.

6. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен // [Перевод с нем. под ред. Б.М. Величковского]. – Т1. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

Висідалко Н.Л. Взаємозв'язок сенситивності перцептивної сфери і мотиваційних тенденцій студента

Анотація. У статті розкривається важливість сенситивності перцептивних процесів студента у навчанні та її взаємозв'язок із мотиваційними тенденціями особистості – прагнення до успіху та уникнення невдач.

Ключові слова: сенситивність, перцептивна сфера, навчання, мотивація, прагнення до успіху, уникнення невдач.

Высидалко Н.Л. Взаимосвязь сенситивности перцептивной сферы и мотивационных тенденций студента.

Аннотация. В статье раскрывается важность сенситивности перцептивных процессов в обучении и ее взаимосвязь с мотивационными тенденциями личности – стремлением к успеху и избеганием неудач.

Ключевые слова: сенситивность, перцептивная сфера, обучение, мотивация, стремление к успеху, избегание неудач.

Vysidalko N.L. Interconnection between sensitivity of perceptual sphere and motivation tendency of students.

Summary. The article disclosed the importance of sensitivity perceptual process in education and its interconnection between motivation tendency – desire for success and avoiding failure.

Key words: sensitivity, perceptual sphere, education, motivation, desire for success, avoiding failure.